2026Z21356

Antwoord van minister Boekholt-O'Sullivan (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening), mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 7 oktober 2026).

1.
Bent u bekend met de recente ontwikkelingen rond de verkoop van de Commandopost Clingendael, waaronder de uitsluiting van één van de deelnemende partijen, de daaropvolgende juridische procedure en het feit dat zolang deze procedure loopt niet definitief tot gunning kan worden overgegaan?

Antwoord 1
Ja.

2.
De toenmalige staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelde in 2023 dat het niet nodig was het verkoopproces te stoppen, omdat dit proces "zorgvuldig [was] vormgegeven", terwijl het kabinet daarnaast stelde dat het erfgoedbelang voldoende werd geborgd door onder andere toepassing van de Leidraad Afstoot Monumenten en betrokkenheid van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE); zijn beide ministers, gezien het verloop van de procedure sindsdien met een uitsluiting van een partij en een juridische procedure, nog steeds van oordeel dat de verkoopprocedure voldoende zorgvuldig en robuust is om tot vervreemding van dit bijzondere rijksmonument over te gaan? Zo ja, waarop baseren zij dat oordeel?

Antwoord 2
De openbare verkoopprocedure is zorgvuldig verlopen en met waarborgen omkleed. De Commandopost Clingendael is een rijksmonument. Bij de totstandkoming van de verkoopprocedure heeft het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) de Leidraad Afstoot Monumenten gevolgd. In de procedure zijn de plannen getoetst door een selectiecommissie van externe experts en experts van het RVB en de RCE, op basis van de inhoud van een Nota van Uitgangspunten. Integere omgang met gebouw en opgave was daarbij een belangrijk aspect.

Wet- en regelgeving in Nederland voor ruimtelijke ordening en erfgoed zijn erop gericht dat op een zorgvuldige manier wordt omgegaan met instandhouding van erfgoed en rijksmonumenten. Hierdoor is ook na verkoop een zorgvuldige omgang met de Commandopost Clingendael gewaarborgd. Er is een vergunningplicht voor wijzigingen van het monument. Welke functies in de Commandopost mogelijk zijn, is onderdeel van het omgevingsplan. Dit valt onder de bevoegdheid van de gemeente Wassenaar.

3.
Bent u bereid, mede gezien de lopende juridische procedure en de onomkeerbaarheid van verkoop, toe te zeggen dat niet tot definitieve gunning of levering van de Commandopost Clingendael wordt overgegaan voordat deze Kamervragen zijn beantwoord en de Kamer zich over de ontstane situatie heeft kunnen uitspreken? Zo nee, waarom acht u het verantwoord om bij een rijksmonument van

deze betekenis een onomkeerbare beslissing te nemen voordat duidelijkheid bestaat over de zorgvuldigheid van de gevolgde procedure?

Antwoord 3
Naar aanleiding van uitsluiting uit de verkoopprocedure is een deelnemende partij een juridische procedure gestart. Op 12 oktober 2026 diende hiervoor een kort geding. Naar verwachting doet de rechter op 3 november uitspraak. Ik hecht er waarde aan dat deze juridische procedure zorgvuldig doorlopen wordt, zodat alle betrokken partijen duidelijkheid hebben. Het RVB zal pas na de uitspraak van de rechter de verkoopprocedure voortzetten.

4.
Bent u bereid de ontstane situatie aan te grijpen om opnieuw te beoordelen of voortzetting van de huidige verkoopprocedure nog in het publieke belang is en, indien onvoldoende kan worden gegarandeerd dat sprake is van een zorgvuldige en concurrerende selectie van kwalitatief geschikte herbestemmingsplannen, niet tot gunning over te gaan en een nieuwe openbare procedure te starten?

Antwoord 4
Deze beoordeling vindt voortdurend plaats bij het Rijksvastgoedbedrijf. De gunning voor deze verkoopprocedure is stopgezet om signalen van onregelmatigheden in de procedure te onderzoeken. Dit heeft ertoe geleid dat een partij is uitgesloten van de verkoopprocedure. Het oordeel of het RVB hier zorgvuldig in heeft gehandeld is nu aan de rechter. In afwachting van de uitspraak onderneem ik geen stappen.